

E. Morawiec

Trzynasty Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Meksyku

Studia Philosophiae Christianae 1/2, 315-317

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

filozoficznej kultury średniowiecza. Zaznaczyć należy, że na kongresie około osiemdziesiąt prac przedstawiono z zakresu omawianej tematyki filozofii średniowiecznej. Prace te zostaną opublikowane w formię „dokumentów”.

Wypada nadto wspomnieć, że w kongresie brało aktywny udział około 300-tu naukowców z różnych ośrodków naukowych, ugrupowań i specjalności. Do najliczniejszych należeli historycy filozofii średniowiecznej. Niemniej licznie reprezentowani byli filozofowie neoscholastycy. Odrębną grupę stanowili uczeni krajów arabskich, których liczba i dorobek naukowy znakomicie prezentowały wielkie tradycje myślicieli średniowiecznych ich świata.

E. Morawiec

Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Brixen

W dniu 11. VIII. 1964 r. upłynęło pięćset lat od śmierci Mikołaja z Kuzy. Był to myśliciel, który zajmował pod wieloma względami szczególne stanowisko. Żył bowiem w czasach, kiedy szkoły zasadniczych kierunków filozoficznych coraz bardziej kostniały i prawie niezmiennymi argumentami walczyły o te same przestarzałe problemy, posługując się przy tym łaciną, która u humanistów wywoływała drwinę. Również teologia wówczas żyła właściwymi sobie formułami abstrakcyjnymi, które dalekie były od żywych zagadnień współczesności. I właśnie przeciwko tej wynaturzonej scholastyce „arystoteli-ków” wystąpił z pełnym świadomości sprzeciwem Mikołaj z Kuzy, ostatni — jak go określa Gilson — myśliciel filozofii średniowiecznej. Z okazji pięćsetlecia śmierci Mikołaja Kuzańczyka zorganizowano kongres, którego tematykę poświęcono jego twórczości i działalności. Kongres odbył się na Akademii Kuzańskiej w Brixen. Trwał od 6—9 września 1964 r. Główne hasło kongresu było następujące: *Nicolas de Cuse à l'aurore des temps modernes*. Kongres stał się okazją przedstawienia dotychczasowych badań nad działalnością Mikołaja z Kuzy na polu filozofii, teologii oraz polityki Kościoła. Mikołaj Kuzańczyk był kardynałem i biskupem w Brixen. Jako legat papieski występował na sejmach Rzeszy w Moguncji, Norymberdze, Frankfurcie w obronie Stolicy Apostolskiej i na rzecz reformy Kościoła.

Kongres zorganizowały następujące instytucje:

1. Columbia University in the City of New York
2. Heidelberger Akademie der Wissenschaften
3. Institut der Cusanus — Gesellschaft für Cusanus — Forschung an der Universität Mainz
4. The Warburg Institute, University of London
5. Thomas — Institut an der Universität Köln

E. Morawiec

Trzynasty Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Meksyku

Problematyka konkretnej natury człowieka, struktura i duch czasów współczesnych, wzajemne powiązania tych dwu rzeczywistości, to zagadnienia, które zawsze są aktualne

i zawsze interesują badawczy umysł ludzki. Szczególnie interesującym zagadnieniem wydaje się być sprawa wzajemnego wpływu z jednej strony konkretnej natury ludzkiej a z drugiej — tego, co się nazywa ogólnie „duchem“ czasów, a co najbardziej uzewnętrznia się w twórczości kulturowej człowieka. Historia pozostawiła wiele, mniej lub więcej zbieżnych rozwiązań. Narastająca nieustannie problematyka człowieka, rozwój nauk szczegółowych o człowieku, ciągle ilościowe zwiększanie się dziedzin twórczości sprawiają, że zagadnienie to wciąż można na nowo stawiać i szukać nowych rozwiązań. Właśnie takiej problematyce poświęcono trzynasty międzynarodowy kongres filozoficzny w Meksyku, który odbył się 1963 r. Kongres ten trwał od siódmego do czternastego września.

Całość obrad podzielono na dwie części. Trzy pierwsze dni spotkania przeznaczono zagadnieniom człowieka i jego roli jaką odgrywa w kształtowaniu prądów i kierunków dziedziny kulturowej, w trzech następnych dniach próbowano rozstrzygnąć problem stopnia zależności charakteru konkretnej natury ludzkiej od aktualnie istniejącej kultury. Na dzień pierwszy zjazdu przeznaczono odczyty Gabriela Marcel'a i M.F. Sciaccia. Z powodu ich nieobecności przesłane na Kongres ich referaty wygłosili: Adolfo Munoz Alonso i R. Poirier. Von Rintelen, J. Zaragüeta oraz L. de Rayemaker odczytami swoimi wypełnili drugi dzień kongresu. Wiele cennych i oryginalnych pomysłów w kwestii problemów stopnia zależności charakteru kultury od charakteru natury człowieka wnieśli w trzecim dniu obrad przedstawiciel Uniwersytetu Moskiewskiego — M.B. Mitin i reprezentant Uniwersytetu Buenos Aires Miguel Angel Virasoro.

W związku z zagadnieniami omawianymi na sesjach trzech pierwszych dni kongresu wyłoniły się dwa nurty. Jeden nawiązujący do rozwiązań tradycyjnych, sięgający daleko wstecz do historii, by szukać tam podstaw rozwiązań, drugi — biorąc pod uwagę jedynie stan aktualny psychicznego wyposażenia człowieka i jego twórczość kulturową — próbował szukać niezależnych i autonomicznych względem historii sposobów rozwiązania stawianego problemu. Jeżeli stanowisko pierwszego nurtu nawiązywało do tradycyjno-starych zasad usiłując je tylko modyfikować, oraz koncentrowało uwagę na sposobach ich aplikacji do nowych konkretnych sytuacji, to stanowisko drugiego nurtu te same zagadnienia polecało rozwiązywać w drodze jak najbardziej niezależnej i autonomicznej względem tradycji. Oba jednak stanowiska zgadzały się w tym, że istnieje konieczność przebudowy życia moralnego, ekonomicznego, społecznego, ze względu na poważnie zachwianą życzliwość międzyludzką. Różnice dotyczyły — jak widać — sposobów przekształcania tych dziedzin. Ten zasadniczy i główny postulat wiązał się w dużej mierze z drugą częścią obrad, w której rozpracowywano zagadnienie wpływu aktualnie istniejącej dziedziny kultury materialno-duchowej na charakter konkretnej natury ludzkiej. Problemy związane z tym zagadnieniem podejmowali tacy jak: F. Larroyo, W. Schneider, T. P. Raju i Carles A. Moore.

Na kongresie prócz ogólnych właściwych zebrań urządzano nadto „symposja“, na których w zależności od specjalizacji poruszano liczne, niemniej ciekawe i pożyteczne zagadnienia. Na jednym rozpracowywano problem argumentacji filozoficznej. Brali w nim udział: Jean Wahl, Nathan Rotenstreich, John Passmore i Julian Marius. Na innym omawiano zagadnienie wolności u Husserla. Posiedzeniu temu przewodniczyli: José Gaos, Ludwig Landgrube, Enzo Pair, Luis Willoro i John Wild. Jeszcze na innym przedsta-

wiono współczesny stan badań nad prawem naturalnym i aksjologią. Zebrani o charakterze „symposjów” zorganizowano w sumie pięć. Czwarte „symposjum” poświęcono teorii wartości. Brali w nim udział: D. Christoff, J. L. Curiel, A. C. Ewing, R. Frandizi, R. S. Hartman i J. von Rintelen. Problematykę komunikacji i informacji omawiano na piątym i ostatnim „symposjum”. W dyskusji nad tym problemem wzięli udział: T.A. Brody, J. Ferrater Mora, J.D. Garcia Becca, Eli de Gortari i H. Margenau.

Organizacyjnie kongres był doskonale przygotowany. Na długo przed rozpoczęciem się kongresu zaplanowane tematy odczytów, jak również problematyka „symposjów”, w formie szczegółowych komunikatów rozesłano zaproszonym na kongres. Ta okoliczność zadecydowała o bogatej i żywej dyskusji.

E. Morawiec

Siódmy Kongres Stowarzyszenia Guillaume Budé w Aix

Kongres Filozoficzny w Aix, siódmy z kolei, odbył się w 1963 r. w dniach od pierwszego do szóstego kwietnia. W przeciwieństwie do dwóch poprzednich kongresów tego stowarzyszenia w Poitiers i Lyonie, gdzie na pierwszym omawiano filozofię Platona, na drugim filozofię Arystotelesa, obrął problematykę filozoficzną stoicyzmu. Jest rzeczą powszechnie znaną, że stoicy w okresie hellenistycznym stworzyli nowy obóz, rywalizujący z dwoma dawniejszymi, z Akademią i szkołą perypatetyką. Zajęcie się więc w takiej sytuacji filozofią stoicką było dalszym krokiem w zrozumieniu starożytnej filozofii greckiej. Filozofię stoicyzmu próbowano rozpatrzeć możliwie z wielu aspektów. Prócz momentów ściśle filozoficznych wydobrano na zewnątrz również momenty humanistyczne. Nie przedstawiało to wielkich trudności, gdyż w kongresie uczestniczyli specjaliści, nie tylko różnych dziedzin, lecz także różnych epok. Byli tam znawcy filozofii starożytnej, czasów hellenistycznych i przedhellenistycznych, byli specjaliści z zakresu filozofii teoretycznej, jak i praktycznej, uczestniczyli nawet teoretycy i historycy literatury francuskiej.

Uczestnicy kongresu potworzyli sekcje, na których rozpracowywano zaplanowane zagadnienia. Najbardziej czynne okazały się sekcja grecka i łacińska. Pierwszy odczyt na sekcji greckiej wygłosił M.P.M. Schuhl. Prelegent zapoznał uczestników zjazdu z bogactwem problematyki filozofii stoików, oraz dotychczasową literaturą. Ten znawca starożytnego stoicyzmu mocno podkreślił wartość tłumaczeń niektórych dzieł oryginalnych z zakresu filozofii starożytnej, dokonanych przez Emila Bréhier'a, a wydanych przez siebie w zbiorze zatytułowanym „Pleiade”. Nadto wyróżnił „Die Stoa” Max'a Pohlenz'a i „Fragmenty” opublikowane przez H. von Arnima. Schuhl literaturę źródłową omówił w aspekcie „trzech stoicyzmów”. Okazało się, że łatwiej jest ustalić i usystematyzować ją dla starożytnego stoicyzmu tj. starej szkoły ateńskiej, do której należą twórcy stoicyzmu, niż średniego stoicyzmu, czyli średniej szkoły, która rozwijała się na przełomie pierwszego i drugiego wieku przed n.e.

W związku z problematyką średniego stoicyzmu główne zainteresowania zwrócono w kierunku badania jego wpływów na poglądy Cyserona, zwłaszcza odnośnie do etyki. Zagadnienie zreferował na sekcji łacińskiej M.P. Boynace. Zwrócił uwagę, że poglądy